PRIM' AWLA TAL-QORTI CIVILI
(SEDE KOSTITUZZJONALI)

Imhallef

Onor. Vincent Degaetano LL.D.

Illum, 20 ta' Novembru, 2001, fil-9.30 a.m.

Nru: 2

Rikors Kost. Nru: 34/2001 VDG

Visual & Sound Communications Limited

v.

Il-Kummissarju tal-Pulizija u l-Avukat Generali

Il-Qorti,

Rat ir-rikors tas-Socjeta` Visual & Sound Communications Limited, presentat fit-8 ta' Novembru, 2001, li jghid testwalment hekk:

"1. Illi l-Pulizija ghamlet diversi *raids* u elevazzjoni ta' kwantita` ta' *Digital Versatile Discs* maghmula minn diversi outlets tas-socjeta` esponenti partikolarment mill-hwienet f'Tas-Sliema, Manwel Dimech, Valletta, Triq Repubblika, Energy Complex, Bay Street, San Giljan u fil-hanut fl-Ajruport Internazzjonali, fil-Gudja bejn l-1 u t-3 ta' Ottubru 2001;

“2. Illi f’dawn ir-*raids*, saret l-elevazzjoni ta’ madwar elf u hames mitt (1,500) *Digital Versatile Discs* jew DVDs liema DVDs jikkonsistu f’*feature films* u flimkien jiswew madwar ghoxrin elf Lira Maltin (Lm20,000);

“3. Illi l-punt frontali u centrali ta’ l-esponenti huwa illi d-*Digital Versatile Discs* (DVDs) in kwistjoni huma inkontestabilment originali, legittimi, regolarment importati u li fuqhom thallsu r-*royalties*; ma hemm ebda element ta’ piraterija illi jikkonsisti fl-ikkupjar illegali u ghall-qligh tal-materjal *copyrighted*, ghaliex dawn huma originali, tant illi l-fini ta’ l-investigazzjoni tal-Pulizija mhijiex il-Piraterija tant illi xi DVDs gew restitwiti;

“4. Illi dan kollu qed jirreka danni kbar lill-esponenti; l-ewwelnett ghaliex kif inhu maghruf, jekk jinxtara jew jinkera DVD, dan normalment isir darba u x-xiri u kiri ladarba jintilef jintilef ghal dejjem; apparti dan, hemm risku [**recte:** riskju] car ghaliha li titlef il-klijenti li ladarba ma jinqdewx mill-hwienet taghha u jinqdew minn haddiehor – b’hekk klijentela tintilef irrevokabilment; bizzejjed jinghad illi infethet fiera tal-prodotti elettronici fejn ser tiehu sehem is-socjeta` esponenti u fejn is-soltu tbiegh id-DVDs;

“5. Illi apparti dan kollu, il-fatt illi gew elevati minghajr gustifikazzjoni fil-ligi id-DVDs ikkawza danni kummercjali kbar lis-socjeta` illi tul l-operazzjoni kummercjali taghha dejjem ikkummercjat prodott originali, legali, regolarment importat u apparti dan dejjem kienet fl-avangwardja tal-kampanja u azzjoni kontra l-prodott illegittimu jew il-prodotti ta’ piraterija; illi dan kollu qed jirreka danni kbar kontra l-esponenti fis-sens illi qed jesponi l-kredibilita` kummercjali fis-suq ghal dubi [**recte:** dubji] serji minn dawk il-klijenti u konsumaturi illi tul is-snin dejjem afdaw u emmnu illi l-prodotti kummercjati mis-socjeta` esponenti kienu legittimi;

“6. Illi l-Pulizija agixxiet b’mod diskriminatorju fis-sens illi filwaqt illi l-*outlets* kollha ohra f’Malta li jbieghu prodott DVD legittimu bhal dak li gie maqbud minghand l-esponenti qed jithallew joperaw regolarment u l-azzjoni ta' elevazzjoni kif ukoll illi inghalqu l-hwienet bid-danni kollha kummercjali saret biss fil-konfront tal-hwienet tas-socjeta` esponenti;

“7. Illi l-esponenti qedha ukoll tinvoka l-artikoli 34 u 39 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta u l-Artikoli 5, 6 u 7 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet u Libertajiet Fondamentali tal-Bniedem kif sancita wkoll fil-Kap. 319 tal-Ligijiet ta’ Malta fis-sens illi l-Kummissarju tal-Pulizija u l-Avukat Generali ghandhom jew iressqu fi zmien ragjonevoli lis-socjeta esponenti jew id-dirigenti taghha u jaghtuhom process fi zmien ragjonevoli jew inkella jirrilaxxjaw id-DVDs; ir-ragonevolezza trid tigi ezaminata fil-kuntest ta’ sitwazzjoni fejn id-danni qed jikbru kulljum u aktarx illi huma irrekuperabbli fis-sens illi dawn id-DVDs huma *“fast moving”* bi perijodi ta’ domanda qasir u li ittiehed mill-kompetituri;

“8. Illi l-operat tal-intimati jivvjola wkoll id-disposizzjonijiet ta’ l-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta u l-ewwel artikolu ta’ l-ewwel protokol tal-Kap. 319 u tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet u Libertajiet Fondamentali tal-Bniedem fis-sens illi l-esponenti qed tigi imfixkla fit-tgawdija tal-posesssjonijiet taghha;

“9. Illi dan kollu jikkostitwixxi trattament diskriminatorju bi ksur tal-Art. 45 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta u tal-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet u Libertajiet Fondamentali tal-Bniedem; it-trattament diskriminatorju jikkonsisti filli l-esponenti qed tigi imfixkla fid-tgawdija tad-drittijiet u libertajiet protetti fil-Kostituzzjoni

u Konvenzjoni fuq bazi diskriminatorja, kif ser jirrisulta fil-kors tat-trattazzjoni tar-Rikors;

"Ghaldaqstant l-esponenti jitlob [**recte:** titlob] bil-qima lil din l-Onorabbli Qorti joghgobha: (1) tiddikjara u tiddeciedi illi s-suespost jikkostitwixxi vjolazzjoni tad-drittijiet u libertajiet fondamentali taghhom kif fuq esposti u l-Artikoli ohra relativi tal-Kostituzzjoni ta' Malta u tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet u Libertajiet Fondamentali tal-Bniedem; (2) taghti dawk id-direttivi, rimedji u provvedimenti li jidhrulha xierqa u opportuni.";

Rat il-provvediment kamerali tat-8 ta' Novembru, 2001 li permezz tieghu din il-Qorti ordnat lis-socjeta` rikorrenti sabiex tispecifika u tindika diversi affarijiet permezz ta' noti li kellhom jigu notifikati lill-kontroparti;

Rat dawn in-noti presentati fit-13 ta' Novembru, 2001; rat il-provvediment ulterjuri u kamerali taghha tal-14 ta' Novembru, 2001; rat ir-risposta ta' l-intimati tas-16 ta' Novembru, 2001 u n-nota ulterjuri tar-rikorrenti, ukoll tas-16 ta' Novembru, 2001; semghet lid-difensuri tal-partijiet, kif ukoll semghet bil-gurament lill-Ispettur Mario Tonna, fl-udjenza tas-16 ta' Novembru, 2001; rat ukoll in-nota, presentata seduta stante, tas-socjeta` rikorrenti bid-diversi dokumenti (GB1 sa GB10) annessi maghha; ikkunsidrat:

1. Dan huwa provvediment limitat ghaz-zewg punti preliminari sollevati mill-intimati, u cioe` (1) li huma ma humiex il-legittimi kontradditturi f'dina l-kawza, u (2) illi din il-Qorti ghandha tiddeklina milli tezercita s-setghat taghha kemm taht il-Kostituzzjoni kif ukoll taht il-Kap. 319 peress li s-socjeta` rikorrenti ghandha mezzi ohra xierqa ta' rimedju ghall-lanjanzi taghha.

2. Dwar l-ewwel punt, l-abbili difensur tal-intimati, l-Assistent Avukat Generali Dott. Peter Grech, fisser lil din il-Qorti illi l-elevazzjoni tad-DVD's in kwistjoni u dak kollu li sar mill-pulizija f'dan il-kaz sar mhux b'decizzjoni jew fuq inizjattiva tal-istess pulizija izda <u>fuq ordni ta' awtorita` gudizzjarja</u>, u cioe` fuq ordni ta' Magistrat fil-kors ta' inkjesta dwar l-*in genere* (ir-risposta bil-miktub ta' l-intimati hija wkoll

f'dana s-sens). L-intimat Kummissarju tal-Pulizija, ghalhekk, jikkontendi li huwa ma ghandu ebda interess f'din il-kawza, aktar u aktar meta ghadha ma inbdiet ebda prosekuzzjoni (immexxija minnu), u li kull ma ghamel sa issa huwa li obda l-ordnijiet legittimi ta' awtorita` gudizzjarja kif hu obbligat li jaghmel. Minn nahha tieghu, l-intimat Avukat Generali jikkontendi li huwa ma jirrapresentax, fis-sens li ma ghandux ir-rappresentanza gudizzjarja, tal-Qorti (tal-Magistrati), jew ahjar tal-Magistrat fil-vesti tieghu ta' investigatur fil-kors ta' inkjesta dwar l-*in genere*; skond dan l-intimat, is-subartikolu (2) tal-Artikolu 181B tal-Kap. 12 ivestih b'rappresentanza gudizzjarja biss biex jirrapresenta l-organu Ezekuttiv tal-Gvern.

3. Issa, apparti li din il-Qorti ma taqbilx ma' l-intimat Avukat Generali fl-interpretazzjoni tieghu ta' l-Artikolu 181B(2) imsemmi – fil-fehma ta' din il-Qorti huwa car li l-kelma "Gvern" kif uzata fl-Artikolu 181B tinkludi, salv fejn ir-rabta tal-kliem ma tindikax xort' ohra, it-tlett rami tal-Gvern, u cioe' ir-ram legislattiv, dak ezekuttiv kif ukoll dak gudizzjarju – l-eccezzjoni tal-intimati ser tigi michuda ghal raguni wahda u semplici. Mid-dokumenti ezibiti mis-socjeta` rikorrenti seduta stante, u senjatament mid-dokument GB8 – li huwa kopja ta' digriet moghti mill-Magistrat inkwirenti li l-Qorti tifhem li kkonduciet l-inkjesta dwar l-*in genere* – jirrizulta li meta s-socjeta` rikorrenti talbet, permezz ta' rikors presentat fl-atti ta' l-inkjesta, biex tiehu lura d-DVDs in kwistjoni, kemm il-Kummissarju tal-Pulizija kif ukoll l-Avukat Generali oggezzjonaw ghal din it-talba. Altru, mela, milli dawn iz-zewg intimati m'ghandhomx interess guridiku in konnessjoni ma' l-elevazzjoni tad-DVDs in kwistjoni, u dan indipendentement mill-kwistjoni ta' min ta l-ordni originali biex l-oggetti jigu hekk elevati u l-hwienet tas-socjeta' rikorrenti jinzammu ghal xi zmien maghluqa. L-interess guridiku taghhom fir-rigward tad-DVD's in kwistjoni gie radikat permezz tal-imsemmija

opposizzjoni ghar-rikors tas-socjeta` Visual & Sound Communications Ltd. (Jigi pprecizat ghal kull buon fini li nghad li l-Magistrat “ikkonduciet” [fil-passat] l-inkjesta ghax mid-deposizzjoni ta’ l-Ispettur Mario Tonna, moghtija fl-udjenza tas-16 ta’ Novembru, 2001, jirrizulta li l-inkjesta nghalqet fid-29 ta’ Ottubru, 2001 u l-*proces-verbal* relattiv intbaghat lill-Avukat Generali skond il-ligi). Ghalhekk l-ewwel eccezzjoni tal-intimati qed tigi respinta.

4. Jibqa’ biex tigi kkunsidrata s-sottomissjoni – ghax proprjament din mhix eccezzjoni stante d-diskrezzjoni li ghandha din il-Qorti – li s-socjeta` rikorrenti ghandha (jew kellha) mezzi xierqa ta’ rimedju ghall-lanjanzi taghha. F’dan ir-rigward il-Qorti tosserva li l-proviso tas-subartikolu (2) tal-Artikolu 46 tal-Kostituzzjoni huwa identiku, hlief ghal kelma wahda, ghall-proviso tas-subartikolu (2) tal-Artikolu 4 tal-Kap. 319: “*Izda l-qorti tista`, jekk tqis li jkun desiderabbli li hekk taghmel, tirrifjuta li tezercita s-setghat taghha skond dan is-subartikolu f’kull kaz meta tkun sodisfatta li mezzi xierqa ta’ rimedju ghall-ksur allegat huma jew kienu disponibbli favur dik il-persuna skond xi ligi [**Kap. 319 –** ordinarja] ohra*.” Issa irrizulta fil-kors tat-trattazzjoni li s-socjeta` rikorrenti, <u>kontestwalment mar-rikors odjern, ippresentat citazzjoni f’din il-Qorti kontra l-Kummissarju tal-Pulizija</u> li permezz taghha qed titlob li l-istess Kummissarju tal-Pulizija jigi kkundannat ihallasha d-danni lilha kagunati minhabba l-agir “illegali” u “abuziv” tieghu in konnessjoni ma’ l-elevazzjoni tad-DVDs li huma meritu tar-rikors odjern (ara Dok GB10, anness man-nota presentata seduta stante). Fil-fehma tal-Qorti din ic-citazzjoni turi bic-car, jekk qatt kien hemm bzonn ta' prova, li s-socjeta` rikorrenti ghandha mezz xieraq ta’ rimedju ghall-ksur allegat, u dan permezz ta’ kawza ghad-danni skond il-principji generali enuncjati fl-Artikoli 1031 u 1033 tal-Kodici Civili. Il-premessi fil-korp tar-rikors promotur ta’ din il-kawza huma, bazikament u salv certi sfumaturi marginali, allegazzjoni ta’ agir illegali, cioe` kontra l-ligi, da parti ta’ l-intimati

(jew wiehed minnhom) li kkagunaw jew qed jikkagunaw danni materjali lis-socjeta` rikorrenti. Huwa veru li r-rimedji li qed jintalbu permezz tar-rikors kostituzzjonali huma xi ftit differenti minn dawk li qed jintalbu fic-citazzjoni msemmija, izda huwa veru wkoll li r-rimedju tal-kumpens huwa hafna drabi r-rimedju ahhari ghal ksur tad-disposizzjonijiet tal-Kostituzzjoni u tal-Konvenzjoni Ewropea. Effettivament jekk wiehed jara n-nota tas-socjeta` rikorrenti tat-13 ta' Novembru, 2001 (fol. 9 tal-atti) fost ir-rimedji "kostituzzjonali" li qed titlob hemm dak tal-"kumpens". Il-Qorti tosserva wkoll li skond l-Artikolu 3(1) tal-Kap. 319 id-disposizzjonijiet tal-Konvenzjoni Ewropea huma parti mill-ligi (ordinarja) ta' Malta u huma ezegwibbli bhala tali. Isegwi, ghalhekk, li minn jikser id-disposizzjonijiet tal-Konvenzjoni b'mod li jikkaguna danni lil terzi jista' jigi mgieghel jirrispondi u jhallas ghal dawk id-danni skond il-principji generali aktar 'l fuq imsemmija. U anke jekk l-eghmil tal-intimat Kummissarju tal-Pulizija (kif allegat fir-rikors promotur) jammonta ghal "ghemil amministrattiv" kif definit fis-subartikolu (2) ta' l-Artikolu 469A tal-Kap. 12, hemm dejjem ir-rimedju ta' "judicial review" bil-possibilita` (ghakemm kemm xejn ristretta) tal-hlas ta' danni (ara l-Artikolu 469A(5) tal-imsemmi Kap. 12).

Ghall-motivi premessi din il-Qorti, peress li hi sodisfatta li s-socjeta` rikorrenti ghandha mezzi xierqa ta' rimedju taht il-ligi ordinarja ghall-ksur minnha allegat, u peress ukoll li hi tal-fehma li hu desiderabbli li taghmel hekk sabiex ma jsirux kawzi inutilment, qeghda tiddeklina li tezercita s-setghat taghha taht is-subartikolu (2) ta' l-Artikolu 46 tal-Kostituzzjoni u taht is-subartikolu (2) ta' l-Artikolu 4 tal-Kap. 319; u f'dan is-sens tiddisponi mir-rikors tas-socjeta` rikorrenti. Fic-cirkostanzi tal-kaz u stante l-ewwel eccezzjoni ta' l-intimati li giet respinta, l-ispejjez ghandhom jinqasmu kif ser jinghad, u cioe` nofs jithallsu mis-socjeta' rikorrenti u r-rimanenti nofs mill-intimati solidament bejniethom.